

האגן מותר לעבוד במקום שמכנינים בורגר עם גבינה לצורך עכו"ם

יש לדון לענין העובד במסעדה של עכו"ם ב"מכירת והכנת" בורגר" שיש בו בשר בהמה חס ומנומים עליו גבינה קשה, האם העובד חייב לאבד פרנסתו מחמת איסור בישול בב"ח, דהרי תוקף זה תבא אף בביתו השייך לעכו"ם.

א. איסור בישול בב"ח

פסק הדין (סי' פ"ז ע"ג א) דבשר בחלב אסורים בבישול, בהנאה ובאכילה, אלא שבשר בהמה בחלב אסורה מה"ח, אבל בשר חיה ועוף, מותר בבישול ובהנאה ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן. וענין בדיקת" (שם סי' ק"א) לענין עכו"ם שבשול לצמנו בב"ח אם נאסר בהנאה.

ואע"פ דאיסור זה אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה, או בשר טמאה בחלב טהורה, ליכא איסור בישול ולא איסור הנאה כמבואר בשו"ע (שם), מי"מ בדרך כלל בשר המצוי במסעותו אלו אינו אלא נבלה וטרפה. ובכה"ג איכא איסור בישול מה"ח. [ואיסור הנאה תלוי במח', דעת הפמ"ג (פתיחה ד"ה ולענין חלב) והבית הלל (סי' פ"ז סי"ב) ועוד פוסקים לאסור. ודעת הדגמ"ר (שם אות א) דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ב. שלא בדרך בישול

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ג. לגרום תערוכת בב"ח

אלא דאכתי יש לדון דשמה אסור לישראל לגרום תערוכת בב"ח אף ללא בישול, וכמבואר בסיומן צ"א סי' ב' דכל מידי דאין דרכו בהחלפה כגון להניח בשר צונן בקהרה של איסור צונן, אסור לכתלה. אולם י"ל דבני"ד לית לן בה דהית' התם חייב דלימא אכיל בלא הדהה. והרי בני"ד דהוי בשר איסור ודאי לא יאכלנו. ושו"מ בפתי"ש (סי' צ"א סי' ק"א) פסק דמותר למלות או לכבוש בב"ח עבור עכו"ם דאין זה דרך בישול. ועיי' בדרב"ת (סי' צ"א סי' ק"א). ולפ"י יוצא דלגרום תערוכת בב"ח לצורך עכו"ם שרי (אף בבשר כשרה).

ד. להתעסק במאכלים אסורים

מיהו אכתי צריך בירור אלא מותר בשול ולהתעסק בדברים אסורים, דאע"פ דאיכא איסור למכור דברים טמאים כמבואר בסיומן ק"יז, מי"מ יש צד להקל בני"ד עכ"פ בשול הדחק כיון שאין הנבלות שייכות לו ואין הווחים שלו אלא של העכו"ם המעסיקו, וכמבואר בעין משפט (יו"ד סי' א) דבכה"ג שרי. וכן פסקו השו"ב (סי' ק"י סי' ה) והזבחי צדק (שם סי' ק"א). וכן מבואר בדברי חיים (או"ח סי' כ"ז), במהר"ם (ח"א סי' ק"ב) ובטמ"ו"ד (תל"ט סי' ה) (דעת הקול אליהו (יו"ד סי' כ"ז) והחתי"ס (יו"ד סי' ק"ד-ק"ה) לאסור), אלא דמ"מ אכתי יש משום חשש "מכשול" ושמא יבוא לאכול אסור.

ובאמת מדברי הטש"ע בסיומן פ"ז פסקו להיתר לבשל בשר "טמאה" בחלב אע"פ שאסורים באכילה, משמע דמותר להתעסק במאכלות אסורות ולא חיי"ל לתקלה. וכן מבואר במהר"ש (חולק פ"ג סי' ק"ה) (שם סי' ק"ה) שכתב דמותר להאכיל את עבדו ושפחתו (עכו"ם) מקמח שיש בו תולעים רק שלא ישנהו זמן מרובה שלא יבא לידית תקלה. וכן פסקו השו"ע (סי' פ"ד סי' ק"א) והבב"א (כלל לה אות י"א). נמצא שמותר להכין איסור לאחר ולא חיי' שמא יבוא לאכול, אלא שלטוהת האיסור לזמן מרובה בביתו אסור דלמא יבוא לידית תקלה. ואע"פ שהש"ז (שם סי' ק"א) חולק דאין לחלק בין זמן מועט ולא מרובה, היינו כי חיי' בשחיית האיסור שיבוא להתערב בהיתר ויבוא לאכול, ובני"ד לא שייך זה שהרי אין האיסור שוהה בביתו כלל.

אולם בפרי"ח

אולם בפרי"ח (סי' פ"ד בקו"ה) התיר למכור דברים מתולעים ואין משום איסור של סחורה בדברים טמאים המבואר בשו"ע בסיומן ק"יז כיון שאין מסתרחים בתולעים כ"א באוכל עצמו, ע"כ. וכן פסקו המחז"ב (שם אות א) ועוד. ומבואר דלא חיי' לתקלה אפי' כשמנתעסק עם האיסור באופן קבוע. [אולם יש לחלק דהכא קיל טפי דאף לישראל אפשר לאכול ע"י בדיקה משא"כ בני"ד דהוי ודאי נבלה.] אבל במת' הפמ"ג (שם סי' ק"א) (ח"ד דבריו, דהרי הטעם שאסור מה"ח לעשות סחורה דבר העומד לאכילה משום יבא לאכול וישעית במת' כמבואר ברשב"א המבואר בסי' ק"יז, והי"ה כאן דיש לחוש לזה, ושראה בו תולעים מי"מ יש לחוש שישתכ, ע"כ. אבל יש ליישב דברי הפרי"ח, דהרי כבר הארכנו בסי"ד בגילנות ח"ו וכו', דיש פוסקים דסי"ל דלא דרשין טעמא קרא כלל, וע"כ י"ל דסי"ל הפרי"ח דאין להחמיר ע"פ טעם דשמה יבוא לאכול. וכן י"ל אלא ליבא דהשיטות הנ"ל דסי"ל דאין איסור במכירת נבלות שאינם של הישרא"ח ואינן דאכתי יש לחוש משום שמא יבוא לאכול. [אולם באמת דעת החת"ס (שם) דדרשין טעמא דקרא להחמיר וע"כ סי"ל דאסור לסחור בגילנות אפי' שאינם של הישרא"ח, ומעתה י"ל דלסבורים דלא שמכנין על טעמא דקרא כלל מוכח דלא חיי' לתקלה למכור בגילנות של עכו"ם. ושוי"ר בשו"ת ארץ צבי (תאומים יו"ד סי' ק"ד) שתלה פלגותתם בהאם דרשין טעמא דקרא.] אלא דשו"ר במהר"ש"ם (ח"א סי' ר"ח) דמבואר דבאופן קבוע יש להחמיר. וכן מבואר בדברי חיים (או"ח סי' כ"ז). אלא דאפשר דהם חששו לתקלה בבשר טרפה של ישראל בביתו של הישרא"ח, אבל בבשר טרפה של עכו"ם בחנות של עכו"ם יש לדון דאפשר דידרו דלא חיי' לשמא יבוא לאכול דהרי אינו שלו. וכן המהר"ש"ם (ח"א סי' ק"ב) גופא הביא בשם שו"ת ב"א החדשות (דף סי' ע"ב וסי' ע"א) דמותר להיות פועל ולהשכיר עגלות הולוכין דגים טמאים ולא שייך לגזור שמא יבא לאכול רק בשל אחרים. וכן תמצא בדברי מלכ"אל (סי' מ"ג) דלא חשש לתקלה ונבוקל אליהו (סי' כ"ז) אלא לישראל לישראל לבשל לגוי, חיי' שמא יבוא לאכול ממנו, דדרך העומד ע"י התבטיל לטונומו. וכן פסק בבתי צדק (שם סי' ק"ז סי' ה). אולם בני"ד י"ל דלא שייך טעם זה דהרי העבדים אינם מכנינים כלל הבשר אלא הוא מגיע מוכן, אלא שעלולים לחממו, ומי"מ ודאי הדכל לפי הענין, ועיי' מלבושי מרדכי (יו"ד סי' ק"א).

מסקנה דדינא

ועולה לדניא, אין להתעסק בהכנת מאכלים אסורים משום חשש תקלה, ועוד משום שמכוער הדבר. ומי"מ מי שפרנסתו בכך יש לו מקום לסמוך להקל במקום דוחק הפרנסה עד שימצא פרנסה אחרת.

קכ"ז עוד לענין טעימות איסורים. ומי"מ לפי טעמים הנ"ל נראה דאין לחוש בני"ד. וכן דעת הגר"ע אויערבאך שליט"א (כ"ז שאינו מקוון להקל ליהנות מהטעם). ועיי' עוד בפתי"ש (סי' צ"ח סי' ד) בשם תשובת בני אפרים (יו"ד סי' ז).

ואשר הכירור אצל מומחי כשרות נתברר דבשפתותיהם ע"ב "לפעמים" שמים "גלצריין". וחומר זה בחלק מהחברות מיוצר עם תערובת של איסור ובחלק מהחברות מיוצר ללא תערובת איסור, אלא דמצוי נמי שהגלצריין נפסל מאכילת כלב. וכיון דאיכא כמה צדדים בזה והחשש העיקרי הוא טעימת לשון בלבד האסורה מדרבנן, יש מקום להתיר אלא שמי"מ ראוי לקנות עם הכשר.

[ועיי' תשובת ונהגות (ד"ה סי' ק"ז אות י"א) דמשחת שיניים צריכה הכשר, דמצוי בהם שמשים "גלצריין" שיש בו שומן מן החי. ועיי' בדרב"ת (סי' ק"ג סי' ע) "וי"ל גלצריין" מיוצר ע"י שומן מן החי, ועיי"ש דאסורו של בתערובת הראוי לאכילה. אלא דעת המחז"ב (ח"א סי' נ"ב אות י"ט) שהוא אסור. ובבני"א (ח"י סי' ט"ז) מתיר, עיי"ש באי"ה גוונא. אלא דהרי צבי ובעל האני"מ, וכן הקנה בשם (שם) והאור לציון (ח"ג פ"ח אות ה) התירו המשחת שיניים ללא הכשר, כיון שפגום הוא ואין כאן אלא טעימת פה ללא בליעה].

מסקנה דדינא - העולה לדניא, מותר להשתמש בשפתון למניעת יובש בשפתיים וכדו' אף בשמן או בכשר, ומי"מ המהדר לקנות עם הכשר תבוא עליו ברכה.

יש לדון לענין העובד במסעדה של עכו"ם ב"מכירת והכנת" בורגר" שיש בו בשר בהמה חס ומנומים עליו גבינה קשה, האם העובד חייב לאבד פרנסתו מחמת איסור בישול בב"ח, דהרי תוקף זה תבא אף בביתו השייך לעכו"ם.

פסק הדין (סי' פ"ז ע"ג א) דבשר בחלב אסורים בבישול, בהנאה ובאכילה, אלא שבשר בהמה בחלב אסורה מה"ח, אבל בשר חיה ועוף, מותר בבישול ובהנאה ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן. וענין בדיקת" (שם סי' ק"א) לענין עכו"ם שבשול לצמנו בב"ח אם נאסר בהנאה.

ואע"פ דאיסור זה אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה, או בשר טמאה בחלב טהורה, ליכא איסור בישול ולא איסור הנאה כמבואר בשו"ע (שם), מי"מ בדרך כלל בשר המצוי במסעותו אלו אינו אלא נבלה וטרפה. ובכה"ג איכא איסור בישול מה"ח. [ואיסור הנאה תלוי במח', דעת הפמ"ג (פתיחה ד"ה ולענין חלב) והבית הלל (סי' פ"ז סי"ב) ועוד פוסקים לאסור. ודעת הדגמ"ר (שם אות א) דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

והנה ג"כ, והנה פ"ז סי' ק"א א) והרע"ב (סי' פ"ז). [ונהה בכה"ג ששם הגבינה צוננת לפני הנחת הבשר ליכא איסור בישול דהרי כשמניח הבשר החם על הגבינה אמרינן תתאה גבר ואיכא וכו' בליעה ופליטה (ולא בישול) ונאסר רק כדי קליפה (ועוד דבכה"ג הקליפה אינה אלא חומרא בעלמא להרבה פוסקים). ובכה"ג ששם הבשר קודם דהוי חם תתאה דאסור כולו מי"מ אין בזה איסור תורה כמבואר בשי"ש שם ואע"פ דהוי גוש רוב הפוסקים סי"ל דליכא משום איסור דגוש, ואף לסוברים דאיכא איסור מי"מ לרוב הפוסקים הוי רק בליעה ופליטה והוי רק דרבנן, ועיי' בכל זה בגליון ק"י"ט. והנה אם באותו מקום מבשלים בב"ח משם אע"פ שהישראל אינו מבשל מי"מ איכא משום חשש שמא יחתה הוא כמבואר בשו"ע (שם סי' י"ח), אלא דחשש זה אינו אלא חומרא בעלמא כמבואר באינו ברוך מ"מ. ועיי' בדברי מלכ"אל (סי' מ) הובא בדרב"ת (סי' ק"א)].

ואלא דאכתי יש לדון דשמה אסור לישראל לגרום תערוכת בב"ח אף ללא בישול, וכמבואר בסיומן צ"א סי' ב' דכל מידי דאין דרכו בהחלפה כגון להניח בשר צונן בקהרה של איסור צונן, אסור לכתלה. אולם י"ל דבני"ד לית לן בה דהית' התם חייב דלימא אכיל בלא הדהה. והרי בני"ד דהוי בשר איסור ודאי לא יאכלנו. ושו"מ בפתי"ש (סי' צ"א סי' ק"א) פסק דמותר למלות או לכבוש בב"ח עבור עכו"ם דאין זה דרך בישול. ועיי' בדרב"ת (סי' צ"א סי' ק"א). ולפ"י יוצא דלגרום תערוכת בב"ח לצורך עכו"ם שרי (אף בבשר כשרה).

והנה דמציונו מנחת יעקב (כלל פ"ה סי' י"א) ע"פ הרמ"א בסי' פ"ז סי' ט"ז ודלכתח' אין לגרום תערוכת בב"ח. מי"מ שמדעתנו הלאות מהתערוכת ע"י שנתון לכהמותו, וכן ביאר ברע"א (על ס' ג). ואפי' אם נאמר דאין זה כוונת המחז"ב חיינו גם לדידה אין זה אלא חומרא בעלמא כמבואר שם. ואין להקשות על המחז"ב אמאי לא אסרינן מעיקר הדין ע"פ הא דמבואר לעיל מסי' צ"א, דשאני הא דמחז"ב דאין התערוכת ראויה לאכילת אדם, עיי"ש].

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ומי"מ נראה נכונן יש מקום לדון להקל מחמת דוחק הפרנסה, דהרי אע"פ דבבישול בב"ח איכא איסור תורה מי"מ אין זה אלא "בדרך" בישול ובגד ע"י משקה. ונחלקו הפוסקים לענין "לייטת" בשר בחלב אם בכלל דרך בישול האסור מה"ח, דעת השו"ע (סי' פ"ז סי"ב א), הפר"ח (שם סי' ק"א), הפמ"ג (שם סי' ק"א) וס' א"ת א"ה דהסומך במקום הפסד להתיר לא יפסיד, והכרעת החת"ס (יו"ד סי' צ"ב) דודאי המורה כדגמ"ר אין מנזיחים אותו, אבל אין קמי דידי אתי אני אסור. ונפ"מ לענין קבלת שכר דמבואר בסיומן ט"ז סי' ד' דאסור לכתולה אפילו להשתכר מאיסורי הנאה. ועוד יש לחוש בבישול בב"ח בקדרה משום איסור רוצח קיומו של איסור הנאה דאסור כמבואר בשו"ע (סי' תנ"ט ע"ג) לענין חמץ בפסח. ועיי"ש במ"א (סי' י"א) שפירש שהוא רוצח הישאר ויתקיים החמץ בתוכו שאם יטול החמץ מהקדירה בעודנו ע"י האור יבקע הכלל אצל האור וא"כ נהנה מחמץ, ע"כ. וכן הוציא המ"ב (סי' ק"ד). וכן הוא בתוס' (ע"ז כ"ט: ד"ה וזהו), והסמ"ג (לאוין קמ-קמא ד"ה וכן), ברדב"ז (ח"ד סי' כ"ד) ובפתי"ש (סי' צ"ד סי' ק"ד) לענין ג"כ. אולם באופן שאינו מקבל אחריות על הכלים לית לן בה. ולא"ויהי יש לדון אם יש חשש שמא יפקע הכלין.]

ולא במקום שריחו רע או קץ בו כגון מרחפות היין וכיוצא ב"ב.

ואחר זה זאת יש לדון טובא מדברי הרמב"ם גופא, שאחר דבריו הנ"ל בהלכה ח' - דמרחיקין מריח רע, כתב בהלכה ט' - גדולי החכמים לא היו מתפללין בבית שיש בו שיכר ולא בבית שיש בו מוריים בעת עיפוש מפני שריחו רע אפי"פ שהמקום טהור. דמשמע דרדקא גדולי החכמים היו נזירים בזה שלא להתפלל בבית שיש בו ריח רע מחמת עיפוש המוריים, אבל מד"צ אינו אסור.

מד"צ צ"ל דהרמב"ם דמרחיקין מריח רע היינו מריח רע שמנו חכמים, ולשון הלבוש הנזכ' "כל ריח רע הבא מדבר המסריח כיוצא באלו שנתפרשו שיש לו עיקר".

וכבר עמד בדיוק דברי הרמב"ם הללו במשנ"ב סי' פ"ז סי"ג ואחר שהביא דברי הא"ח גבי מרחפות היין, כתב וברמב"ם משמע דמותר ורק גדולי החכמים היו נזירים בזה מחמת התפילה עיי"ש. ולפלא שלא העירו בזה. עכ"ל.

איכא דסי' רכ"ז סי' פ"ג מ"ש מחבר - היה יושב בבית הכסא ושמע קול רב או ראה ברוך אם יכול לצאת ולברך תוך כדי דיבור יצא, ואם לאו לא יצא. כתב והמש"ב (סי' ט"ז) - והי"ה אם היה בבית שמקצבין בו בשר דשם יור מופש מאד. והשו"ע (סי' ק"א) כתב - הנה ברמב"ם בבית שיש בו מוריים שיש ג"כ ריח רע ואפי"ה מרינא מותר, אפשר דהכא משום דיש ריח רע ויתר גדול וע"כ נחשבו זה כמבוארת המתנות. ובהכי נוכל ליישב ההיא דסי' פ"ז שהבאתי שם בשם הא"ח דמרחפות היין ג"כ אין לדבר שם ד"ת ובהניח השגתי עליו שם. עכ"ל.

ומבואר דרינא דסי' למשנ"ב דבריה רע שאינו מחמת צואה או שאר דברים שמנו חכמים, אלא מחמת עיפוש דבר וכדו', תלוי הריב בגודל הריח, דכל שאינו גדול כ"כ מעיקר הדין שרי לברך שם אלא דממית הסידות להמנע מכך. אבל היכא דהריח רע גדול אסור לברך ולהתפלל שם מעיקר הדין.

ודבר שריחו רע מטבנו כנסט וכיוצא ב"ב, כתב הח"א (הגיל) דני"ל דמותר, ולא נקרא צואה אלא מה שנסחר מחמת עיפוש (דעיי'א בירושלמי פרק אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת, שלא תאמר האול וריחו רע יהא טעון הרהר ד"א, לפום כן צ"ל אין מדליקין. וכ"מ בסוכה י"ב ע"ט). עכ"ד.

ובפחת הדבר (סי' פ"ז סי' ג) כתב להסתפק בזה, (ומ"ש מעיקרא להוכיח מהרמב"ם לאיסורא, צ"ב טובא, דברמב"ם ששמע דרדקא גדולי החכמים היו נזירים בזה אבל מעיקר הדין שרי), והביא דברי הירושלמי הנ"ל דמבואר להיתרא, וצ"ח לדברי הח"א, וכתב - וטעם החילוק נראה כמבואר, דכיון דקרא בתר דכתוב ושבת וכסתי את צאתך תכוב ויהי מתוך קדוש, הרי דרדקא בריה צואה וכן דמי ליה דהריח רע מחמת עיפוש הוא דלא יבין מתוך קדוש, אבל בשאר ריח רע מכרייתן דלא דמי לצואה קרינן ביה והיה מתוך קדוש.

ובמשנ"ב (סי' ע"ט סי' ק"ג) הביא דרינא דברי הח"א דדבר שטבנו רע כעטרן וכדו' מותר, ולא נקרא צואה אלא מה שנסחר מחמת עיפוש. ושכ"כ בספר מנחת שמואל. וכ"כ בבב"א (ש"ר